

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Petrem Sedlákem ve věci

žalobce: V. S. (X), nar. X,
státní příslušnost X,
t.č. pobyt: X

proti
žalovanému: Ministerstvo vnitra České republiky
sídlem POBox 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 1. 2025, č. j. OAM-980/ZA-ZA12-P06-2024,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra České republiky ze dne 30. 1. 2025, č. j. OAM-980/ZA-ZA12-P06-2024, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalovaný napadeným rozhodnutím neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“). Příběh žalobce dle žalovaného nesvědčí o tom, že by žalobce byl v zemi původu pronásledován nebo mu

hrozilo pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu či vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu.

II. Podání účastníků

2. V rámci podané žaloby uvedl žalobce nejprve výčet ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, a zákona o azylu, která byla podle něj porušena v řízení před žalovaným. Konkrétně uvedl, že žádá o mezinárodní ochranu na základě odůvodněného strachu z pronásledování, neboť podléhá branné povinnosti a povolávací rozkaz mu nebyl doručen pouze z důvodu, že nemá v Rusku trvalou adresu pobytu, nehodlá uposlechnout, a proto může v zemi původu čelit trestu, který bude splňovat definici nelidského zacházení. Poukázal na to, že Ruská federace páchá při vojenské operaci na Ukrajině válečné zločiny, zločiny proti míru a zločiny proti lidskosti. V té souvislosti namítl i hrozící porušení zásady *non refoulement*. Odkázal i na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2022, č. j. Azs 306/2021-49, dle kterého se ruské orgány dopouštějí potírání mezinárodně garantovaných základních práv vlastního obyvatelstva. Nově odkázal na obavu z pronásledování, případně na hrozící nebezpečí vážné újmy, i z důvodu, že jako student studující v České republice spadá do okruhu osob, které mohou být v Rusku považovány za extremisty podle Dekretu prezidenta Vladimíra Putina ze dne 28. 12. 2024 „O schválení strategie boje proti extremismu v Ruské federaci“. A v případě návratu do vlasti tak může být obviněn z extremismu, zadržen a vězněn. Podle jeho názoru tak je sestaven legitimní azylový příběh, který byl žalovaným nesprávně odmítnut.
3. Další části žaloby věnoval jednotlivým otázkám, a to podrobnému zdůvodnění argumentace, že Ruská federace páchá na Ukrajině válečné zločiny, dále argumentaci k otázce vyhýbání se vojenské službě, které je v Rusku trestné, a žalobci v té souvislosti hrozí nelidské zacházení, a konečně odůvodněné obavě z pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině – studentů na zahraničních vysokých školách.
4. Brojil i proti závěru žalovaného, že zvolil žádost o azyl jako účelový způsob legalizace pobytu v ČR.
5. Žalovaný ve svém vyjádření navrhl s odkazem na správní spis zamítnutí žaloby, neboť po posouzení všech okolností nedospěl k závěru, že by žalobce splňoval podmínky pro udělení mezinárodní ochrany. V průběhu správního řízení bylo objasněno, že tvrzeným důvodem žádosti o udělení mezinárodní ochrany žalobce je jeho snaha legalizovat si svůj pobyt na území ČR, aby zde mohl dále pokračovat ve studiu a žít zde se svojí přítelkyní, státní příslušnicí Ruska, a vyhnout se tak návratu do Ruska, kde se obává povolání k výkonu základní vojenské služby a účasti ve válce na Ukrajině.
6. Z pohledu žalovaného jsou jeho obavy z povolání k výkonu základní vojenské služby navíc více než předčasné a žalobce má možnost se absolvování základní vojenské služby z důvodu jeho pacifistického přesvědčení vyhnout, a to skrze výkon náhradní civilní služby. K páchání válečných zločinů je podle něj pouze na žalobci, aby poskytl všechny relevantní prvky k prokázání, že se na něj skutečně vztahuje vojenská povinnost v rámci částečné mobilizace nebo nuceného náboru. Pokud jde o snahu o legalizaci pobytu prostřednictvím žádosti o azyl, žalobce svým chováním a jednáním, včetně žádosti o mezinárodní ochranu, obchází zahraniční politiku ČR (nepřijatelnost určitých vízových a pobytových žádostí podávaných na zastupitelských úřadech ze strany občanů Ruska v souvislosti s invazí na Ukrajinu) a následné pobytové předpisy, které jsou na ní navázány.

7. Podle žalovaného je s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu nutno rozlišovat (zřejmě převažující) skupinu občanů Ruské federace, kteří proti režimu nevystupují, a nebezpečí jim proto nehrozí, od osob, které v důsledku vlastní protirežimní aktivity čelí hrozbě ze strany režimu Ruské federace. U první z uvedených skupin je bezesporu v zájmu České republiky, aby na jejím území nepobývali; pro druhou z těchto skupin však obdobný závěr neplatí. Vzhledem ke zjištěnému stavu věci žalovaný neshledal důvod žalobce řadit ke druhé skupině občanů Ruské federace.
8. Pokud jde o údajnou obavu žalobce z návratu do vlasti žalovaný nedospěl k závěru, že by žalobci v případě návratu do vlasti hrozilo pronásledování ze strany státních či bezpečnostních složek.

III. Posouzení věci

9. Žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.) a je přípustná. Žaloba je důvodná.
10. Součástí správního spisu jsou dvě vyjádření žalobce k důvodům, proč a jak přicestoval do ČR. Prvním je poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu. V rámci něho žalobce uvedl, že je Rus, státní příslušnost Ruská federace, bez náboženského přesvědčení a bez politické příslušnosti. Uvedl, že není členem politické strany ani hnutí a o politiku se nezajímá. Je svobodný, bezdětný. V Rusku byl naposledy v březnu 2022 vyřídít si nové cestovní doklady. V ČR fakticky žije od roku 2018, kdy přicestoval za účelem studií. Pokud jde o pobyt v ČR uvedl, že zde měl studijní pobyt, který si zapomněl prodloužit, takže o něj přišel. Je zdravý, bez zdravotních problémů, soběstačný. Nikdy nebyl trestně stíhán, je bezúhonný. V důvodu žádosti o mezinárodní ochranu uvedl, že se nemá do Ruska kam vrátit, rodiče žijí ve Spojených arabských emirátech, bojí se povolání do ruské armády a v ČR má přítelkyni, se kterou by chtěl žít.
11. Součástí vyjádření je i jeho na listinné prohlášení k žádosti o udělení mezinárodní ochrany. V tom uvedl, že v Rusku nemá bydlení, což potvrzuje absence registračního razítka v jeho pasu. U rodičů bydlet nemůže, protože oni sami jsou nuceni žít ve Spojených arabských emirátech, na začátku válečného konfliktu narychlo odjeli, protože otec spadl pod mobilizaci podle věku a on nepodporuje vojenskou kampaň vedenou ruskou vládou. Odkázal na to, že je v branném věku, obává se, že by byl nucen nastoupit do armády a podílet se na páchání vojenských zločinů, což je v rozporu s jeho názory. Uvedl, že 6 let žije na území České republiky, nepodílel se a nechce se podílet na eskalaci agrese vůči Ukrajině. Odkázal na vztah s přítelkyní, se kterou plánuje uzavřít manželství.
12. Druhým vyjádřením žalobce je protokol o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany. V rámci protokolu žalobce uvedl, že v případě návratu do vlasti dostane předvolání na vojenskou správu a půjde sloužit do armády, pokud ho neuposlechne, půjde do vězení. Základní vojenskou službu v Rusku nevykonával, měl odklad, v ČR je od 17 let. Nechápe důvody, proč by měl jako voják bojovat na Ukrajině. Nechce být účasten válečných zločinů. Nechce zemřít z rozkazu velitele a nevědět za co. Je pacifista a nepodporuje konflikt na Ukrajině. V poslední době nebyl osloven nikým z Ruska. V Rusku má 1 bratrance a dále babičky a dědečky, rodina přesídlila do Spojených arabských emirátů, je tam natrvalo. Tam žalobce žít nechce, zde má kamarády svůj život, umí už trochu česky a nechce se učit arabsky, nechce se nechat živit rodiči. Pokud by si po návratu do Ruska zařídil nájemní bydlení a obnovil doručovací adresu, bude povolán do ruské armády, neboť podléhá branné

povinnosti. Získání mezinárodní ochrany mu umožní zůstat v České republice s přítelkyní, dokončit studium a přečkat dobu, než skončí válka. V České republice měl studentské vízum, mohl zde být legálně, ale jel do Srbska založit si účet a v mezidobí nepodal žádost o prodloužení pobytu, zmeškal lhůtu, neboť se v Srbsku zdržel, také neměl dost peněz na účtu. Nechce riskovat možnost vykonat zákonnou alternativu k vojenské službě v Rusku; obává se, že tyhle možnosti tam nejsou, nikoho nezajímá, že je pacifista, alternativní vojenskou službu mu neumožní vykonat. Do ruské armády byla povolána spousta jeho známých, kamarádů a musí válčit. Bojí se, že to potká i jeho. Ruská vojenská operace čerpá zdroje z absolventů základní vojenské služby. Vojáci jsou nuceni k podpisu kontraktu. K možnosti obnovit studentské vízum uvedl, že by kvůli tomu musel do Ruska, ale tam by byl povolán do armády, česká strana už přestala Rusům vydávat víza do ČR.

13. Krajský soud předesílá, že žadatele o mezinárodní ochranu stíhá břemeno tvrzení. Je především na něm, aby v rámci pohovoru věrohodně tvrdil a v rámci svých možností prokázal skutečnosti, které mohou mít relevanci z hlediska některé z forem mezinárodní ochrany. Žalovaný mu k tomu zejména musí vytvořit prostor vhodně kladenými otázkami během pohovoru. Pokud žadatel o mezinárodní ochranu uvádí relevantní skutečnosti, je pak na žalovaném, aby si shromáždil dostatečné množství aktuálních a přesných informací o zemi původu žadatele a jeho tvrzení s těmito informacemi konfrontoval při posuzování, zda dotyčnému v zemi původu hrozí pronásledování nebo vážná újma. Úkolem žalovaného bylo především opatřit takové informace o zemi původu, z nichž bude možné posoudit, zda by žalobci v případě návratu do země původu hrozilo pronásledování nebo vážná újma.
14. Žalovaný krom azylového příběhu žalobce vycházel z listiny Ministerstva vnitra ČR, OAMP – Ruská federace – Zpráva Radio Free Europe/Radio Liberty - Ruský Nejvyšší soud potvrzuje právo odvedenců na výkon náhradní služby ze dne 24. 11. 2023; z listiny Ministerstva vnitra ČR, OAMP – Ruská federace – Informace České tiskové kanceláře – Putin podepsal výnos o podzimních odvodech do armády, ze dne 30. 9. 2024; z listiny Ministerstva vnitra ČR, OAMP – Ruská federace – Informace OAMP – Situace navrátilců do Ruské federace po krátkodobém či dlouhodobém pobytu v zahraničí ze dne 8. 7. 2024; z listiny Ministerstva vnitra ČR, OAMP – Ruská federace – Informace OAMP – Základní vojenská služba, účast vojáku základní vojenské služby ve válce na Ukrajině ze dne 21. 3. 2024; z listiny Ministerstva vnitra ČR, OAMP – Ruská federace – Informace OAMP – Náhradní civilní služba ze dne 21. 3. 2024; z listiny Ministerstva vnitra ČR, OAMP – Ruská federace – Informace Finské imigrační služby – Situace branců a mobilizace, aktualizace k 22. 8. 2024 ze dne 22. 8. 2024; z listiny Ministerstva vnitra ČR, OAMP – Ruská federace – Informace OAMP – Bezpečnostní a politická situace v zemi, vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv ze dne 8. 7. 2024.
15. Pokud jde o jednotlivé námitky, soud uvažil následovně.

Účelovost podání žádosti o azyl

16. Pro posouzení účelovosti žádosti o mezinárodní ochranu je podstatné rozlišovat otázku doby, kdy byla podána žádost o mezinárodní ochranu (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ve věcech sp. zn. 2 Azs 423/2004 a 2 Azs 137/2005, které dopadají na žádosti o mezinárodní ochranu podané až po několikaletém nelegálním pobytu poté, co skončila platnost povolení k dlouhodobému pobytu), a otázku vlastního hodnocení účelovosti žaloby (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 8 Azs 2/2019).

17. Při posouzení otázky účelovosti žaloby ze správního spisu plyne, že mezi žalobcem a žalovaným není nijak sporné, že žalobce v ČR studoval a měl za tímto účelem pobyt v ČR. K otázce, kdy povolený pobyt žalobce na území ČR za účelem studia skončil, neobsahuje správní spis žádné informace. Ze správního spisu jasně vyplývá, že žalobce si je sám vědom toho, že k neprodloužení jeho pobytu došlo v důsledku jeho vlastního pochybení. Je tedy zřejmé, že do nedávné doby disponoval žalobce pobytovým statutem na základě zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. To nicméně neznamená, že v jeho případě neexistovaly a neexistují azylově relevantní důvody, kterých se může dovolat v situaci, kdy mu hrozí návrat do země, kde by mu hrozilo pronásledování z azylově relevantních důvodů.
18. Soud nijak nepopírá to, že v důsledku zákona č. 175/2022 Sb., o dalších opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace a o změně dalších zákonů v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, došlo k omezení možností udílení víz pro občany Ruské federace. Je samostatnou otázkou, jestli by v případě neexistence uvedeného zákona byl žalobce připraven řešit svůj pobyt v režimu zákona o pobytu cizinců, ale právě důvody, které vedly k vydání uvedeného zákona, jsou spjaté s azylovými tvrzeními žalobce.
19. Jinými slovy, pokud chtěl žalobce nadále setrvat na území ČR poté, co mu skončila platnost předcházejícího studijního víza, a poté, co neměl možnost požádat o jakýkoliv jiný pobytový status s výjimkou mezinárodní ochrany, je logické, že žalobce využil možnost, kterou mu české právo nabízí. V tomto směru je ale „účelová“ jakákoliv žádost o mezinárodní ochranu, pokud je to jediný prostředek k možnosti zachování pobytu, neboť pobyt na území ČR je jistě účelem podané žádosti. Zcela jinou otázkou je, pokud je žádost o mezinárodní ochranu účelově využívána k legalizaci dlouhodobého *nelegálního* pobytu na území ČR, *nota bene* v situaci, kdy je předem zřejmé, že nejsou v případě žadatele dány azylově relevantní důvody. Tudíž, pokud chce žalovaný vycházet z účelovosti podání žádosti o mezinárodní ochranu, musí na prvním místě věcně posoudit dobu, po kterou žalobce pobýval na území ČR nelegálně, ve spojení s otázkou, zda žádost o mezinárodní ochranu časově navazovala na jinou formu pobytového oprávnění žadatele.
20. Pokud navíc v průběhu pobytu cizince došlo ke změně vnějších okolností, je toto další otázka, kterou si musí žalovaný v rámci posouzení účelovosti žaloby zodpovědět. Žalobce přicestoval do ČR po poslední návštěvě rodičů v létě březnu 2022, přičemž agrese Ruské federace na území Ukrajiny započala na konci února 2022. Sam uvádí, že celá jeho nejbližší rodina opustila území Ruské federace s ohledem na nesouhlas s agresí Ruska na Ukrajině. Není proto podstatné pouze to, za jakých okolností žalobce z Ruské federace odcestoval a jaká byla v té době forma jeho pobytu na území ČR, ale i ta, za jakých okolností se má vrátit a co po návratu může očekávat. Ze skutečnosti, že žalobce nepodal žádost o azyl v době, kdy disponoval jinou formou pobytového oprávnění nelze samostatně nic usuzovat (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2021, č. j. 1 Azs 177/2020-60: „*Věrohodnost tvrzení stěžovatelky může nicméně opravdu oslabovat skutečnost, že stěžovatelka žádost podala až poté, co uplynula platnost jejího víza, jak správně uvedl krajský soud. Krajský soud rovněž správně konstatoval, že tato skutečnost sama o sobě nevylučuje stěžovatelku z možnosti požítvat mezinárodní ochranu, splňuje-li zákonem stanovené podmínky pro její udělení, jak Nejvyšší správní soud konstatoval již v rozsudku ze dne 18. 5. 2011, č. j. 5 Azs 6/2011-49. Z něj mj. plyne, že skutečnost, že stěžovatelku vedla k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany*

také snaha o legalizaci pobytu na území ČR, nepostačuje sama o sobě k neudělení mezinárodní ochrany, neboť ta ještě nevylučuje, že stěžovatelka by v případě navrácení do této země čelila skutečnému nebezpečí vážné újmy zakládajícímu nárok na doplňkovou ochranu.“)

21. Jak vyplývá z výše uvedeného, soud se neztotožňuje se závěrem, že by s ohledem na obsah správního spisu bylo možné dospět ke kategorickému závěru, že se v případě žádosti žalobce o mezinárodní ochranu jedná o účelovou žádost.

Posouzení důvodů pro přiznání mezinárodní ochrany

22. Podle § 12 písm. a) zákona o azylu je podstatné posouzení toho, zda byl žalobce ve vlasti pronásledován za uplatňování politických práv a svobod; podle § 12 písm. b) zákona o azylu se cizinci udělí azyl, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.
23. Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.
24. Podle § 14a odst. 2 zákona o azylu se za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje a) trest smrti nebo poprava, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, nebo c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu.

a. Vojenská služba

25. Co se týká obavy žalobce z odvedení do armády Ruské federace, tak k této problematice se (byť v souvislosti s otázkou vyhoštění) vyjádřil v rozsudku ze dne 31. 7. 2024, č. j. 2 Azs 163/2024–27, Nejvyšší správní soud, na jehož závěry soud pro stručnost v podrobnostech odkazuje a pro potřeby nynější věci z něj uvádí následující. Nejvyšší správní soud zdůraznil, že politickému prohlášení vrcholných představitelů Ruské federace je třeba přiznat velmi omezenou vypovídací hodnotu. Dále uvedl, že ani z veřejných zdrojů, ani z výňatku z informace Finské imigrační služby neplynou žádné jednoznačné závěry ohledně trvání mobilizace v současnosti a naopak Nejvyšší správní soud odkázal na výskyt nezákonné praxe, kdy policie v Rusku překračuje své pravomoci a odvádí osoby k vojenské komisi, a uložil žalovanému, nikoliv pouze soudu, aby se zabýval nejen legislativní rovinou mobilizace, ale především reálným průběhem mobilizace, včetně různých forem skryté mobilizace.
26. Pokud jde o samotné hodnocení povinnosti vojenské služby, soudy opakovaně konstatovaly, že odmítání výkonu vojenské služby pro vlastní stát není samo o sobě důvodem pro udělení mezinárodní ochrany ani tehdy, pokud by se výkon vojenské služby pojil s rizikem účasti na bojových akcích. Z tohoto obecného pravidla však existuje řada výjimek. Jednu z nich,

kteřá má relevanci pro případ žalobce, upravuje čl. 9 odst. 2 písm. e) směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004, o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“). Podle něj lze za pronásledování považovat rovněž jednání spočívající v trestním stíhání nebo trestu za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice. Mezi ně patří páčání válečných zločinů, zločinů proti lidskosti nebo činů, které odporují zásadám a cílům OSN, jež uvádí preambule a články 1 a 2 Charty OSN (srov. rozsudek Soudního dvora ze dne 26. 2. 2015 ve věci C-472/13, *Shepherd*).

27. V citovaném rozsudku Soudní dvůr objasnil, že k naplnění čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice stačí, aby bylo pouze pravděpodobné, že by žadatel mohl spáchat činy uvedené v čl. 12 odst. 2 této směrnice (bod 39). Žadatel zároveň nemusí prokazovat, že by sloužil přímo v boji. Uvedené ustanovení kvalifikační směrnice se týká i situací, ve kterých by se žadatel podílel na páčání válečných zločinů jen nepřímo tím, že by při plnění svých úkolů s rozumnou mírou pravděpodobnosti poskytl nezbytnou podporu pro přípravu nebo uskutečnění těchto zločinů (bod 46). Na tyto závěry Soudní dvůr navázal i později v rozsudku ve věci *E. Z.*, kde uvedl, že čl. 9 odst. 2 písm. e) se musí vykládat tak, že, „*pro brance, který odepře vykonat vojenskou službu za konfliktu, avšak nezná své budoucí služební zařazení v rámci armády, v kontextu všeobecné občanské války, která se vyznačuje opakovaným a systematickým páčáním zločinů nebo jednání uvedených v čl. 12 odst. 2 téže směrnice armádou, která nasazuje brance, by výkon vojenské služby znamenal přímou či nepřímou účast na spáčání takových zločinů nebo jednání bez ohledu na zařazení v rámci armády.*“ (srov. rozsudek Soudního dvora ze dne 19. 11. 2020 ve věci C-238/19, *E. Z. proti Bundesrepublik Deutschland*).
28. Aby tedy odepření výkonu vojenské služby, se kterým se pojí trestní stíhání, potenciálně mohlo být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, musí se s přiměřenou pravděpodobností prokázat, že by výkon vojenské služby zahrnoval páčání válečných zločinů, zločinů proti lidskosti nebo činů, které odporují zásadám a cílům OSN. Pro posouzení této otázky přitom není nutné, aby se braneč přímo podílel na bojových akcích, ani aby předem znal přesné zařazení v rámci armády. To vše platí za předpokladu, že armáda, ve které by sloužil, opakovaně a systematicky páčá uvedené zločiny.
29. Zároveň zdejší soud v rozsudku ze dne 16. 11. 2022, č. j. 41 Az 25/2022-92, uzavřel, že ruská armáda na území Ukrajiny páčá válečné zločiny a dopouští se porušení mezinárodního humanitárního práva. Zároveň v citovaném rozhodnutí zdejší soud již v roce 2022 uvedl, že „*Ruský prezident však dosud nepodepsal oficiální „demobilizační“ dekret. Podle dostupných informací ruské právo nezná pojem „demobilizace“. To znamená, že vyhlášená mobilizace zůstává v platnosti, dokud splní svůj cíl nebo dokud nezmizí vojenská hrozba, která byla důvodem jejího vyhlášení. Vzhledem k tomu, že válka pokračuje a není jasný přesný cílový počet branců, zřejmě nelze mluvit o tom, že by vyhlášená mobilizace splnila svůj cíl. V tuto chvíli proto není zcela jasné, zda v Rusku i nadále dochází k povolávání branců. V duchu zásady „v pochybnostech ve prospěch žadatele“ proto krajský soud vycházel z toho, že mobilizace trvá.*“
30. Pokud jde o listinné podklady shromážděné žalovaným, tak soud konstatuje, že z Informace Finské imigrační služby – Situace branců a mobilizace, aktualizace k 22. 8. 2024, vyplývá, že

ruská legislativa nezakazuje nasazení branců a že tito jsou nasazováni v pohraničních oblastech. Dále z ní plyne, že v souvislosti s operací Kursk mohou ruské úřady postupně začít využívat brance ve válce proti Ukrajině, a to i s ohledem na rozšíření přední frontové linie. Tato zpráva potvrzuje i nátlak na uzavírání kontraktů po skončení základní vojenské služby. Vyhýbání vojenské službě od roku 2023 představuje možnost vystavit odpírače rozsáhlým omezením na majetku a občanských právech, jinak odpíračům hrozí peněžité tresty. Informace Finské imigrační služby neobsahuje žádné informace k možnosti náhradní vojenské služby. Z uvedené informace proto nijak neplyne, že by v případě odvodu žalobce nemohlo dojít k jeho nasazení v rámci vojenského konfliktu na Ukrajině. Citovaná listina obsahově souhlasí s Informací OAMP – Základní vojenská služba, účast vojáku základní vojenské služby ve válce na Ukrajině ze dne 21. 3. 2024.

31. Z Informace OAMP – Základní vojenská služba, účast vojáku základní vojenské služby ve válce na Ukrajině ze dne 21. 3. 2024 (shodně i z Informace České tiskové kanceláře – Putin podepsal výnos o podzimních odvodech do armády, ze dne 30. 9. 2024) plyne, že ruská legislativa neumožňuje vyslání branců mimo území Ruské federace, což má být podpořeno vyjádřením nejvyšších ruských představitelů (*k jejich věrohodnosti viz výše*), nicméně i tato informace potvrzuje, že ruská legislativa umožňuje vyslání branců do anektovaných oblastí Ukrajiny. V otázce nasazení branců je tak citovaná informace v částečném rozporu s Informací Finské imigrační služby – Situace branců a mobilizace, aktualizace k 22. 8. 2024.
32. Pokud jde o Informaci OAMP – Náhradní civilní služba ze dne 21. 3. 2024, z ní sice vyplývá možnost podat žádost o náhradní vojenskou službu, nicméně z ní nevyplývá (s výjimkou jediného případu, který je dokumentován i zprávou Radio Free Europe/Radio Liberty Ruský - Nejvyšší soud potvrzuje právo odvedenců na výkon náhradní služby ze dne 24. 11. 2023), jaká je praxe schvalování žádostí o náhradní vojenskou službu v době válečného konfliktu na Ukrajině a jaké jsou spojeny následky s jejím vykonáním. Plyne z ní toliko to, že během odvodů přesahoval počet branců 120 000 osob (z Informace České tiskové kanceláře – Putin podepsal výnos o podzimních odvodech do armády, ze dne 30. 9. 2024 vyplývá další navýšení počtu branců až k 150 000 osob) a schválena byla žádost cca 1000 osob, tj. méně než jednoho procenta branců. Plyne z ní nátlak na žadatele a nedostatečná kvalifikace schvalujících civilních členů komisí. Z pohledu soud proto za takto zjištěného skutkového stavu nelze uzavřít, že náhradní vojenská služba je dostupnou alternativou branné službě.
33. Jakkoliv soud kvituje doplnění podkladů oproti např. věci řešené u zdejšího soudu pod sp. zn. 22 A 12/2024, tak ani v nyní projednávané věci nebyly odstraněny pochybnosti, které soud žalovanému vytknul. To platí zejména pro otázky tzv. skryté mobilizace. Nedostatečné jsou i na základě ve spise založených zpráv informace, pokud jde o podmínky výkonu služby, možnosti odepřít výkon služby, následky odepření výkonu služby (ať již legálního, nebo nelegálního), tj. zejména skutečností, zda případné odmítání vojenské služby ze strany žalobce za podmínek stanovených v čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice souvisí s jedním z pěti důvodů připomenutých v článku 10 uvedené směrnice.
34. V této souvislosti soud opětovně odkazuje na poměrně podrobný a návodný rozsudek zdejšího soudu ve věci sp. zn. 41 Az 25/2022. V souladu s rozsudkem Soudního dvora ve věci *Shepherd* lze čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice použít pouze v případě, že žadatel nemá v zemi původu k dispozici možnost získat status osoby odmítající vojenskou službu z důvodu výhrady svědomí. Podle uvedeného rozsudku totiž „odepření výkonu vojenské služby

musí být jediným prostředkem umožňujícím žadateli o přiznání postavení uprchlíka vyhnout se účasti na tvrzených válečných zločinech, a že pokud tedy tento žadatel nevyužil řízení za účelem získání postavení odpírače vojenské služby z důvodu svědomí, taková okolnost vylučuje jakoukoli ochranu podle čl. 9 odst. 2 písm. e) [kvalifikační] směrnice (...), ledaže uvedený žadatel prokáže, že neměl žádné řízení takové povahy ve své konkrétní situaci k dispozici.“

b. Obava z pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině

35. V rámci žaloby uplatnil žalobce nové tvrzení, a to obavu z pronásledování v souvislosti s vydáním dekretu prezidenta Ruské federace (dne 28. 12. 2024) „*O schválení strategie boje proti extremismu v Ruské federaci*“ s argumentací, že je vedena evidence osob, které opustily Ruskou federaci, aby mj. absolvovaly studium ve vzdělávacích střediscích nepřátelských států, jejichž činnost má znaky extremismu. Žalobce prezentoval obavu, že jako student, který studoval v nepřátelském státě, bude při návratu považován za extremistu a jako takový bude zadržen, odsouzen a vězněn.
36. Podle § 32 odst. 9 zákona o azylu soud při posuzování žaloby ve věci mezinárodní ochrany zohlední i nové důležité skutečnosti, které nastaly po vydání rozhodnutí ministerstva, jednali se o takové skutečnosti, které se vztahují k možnému pronásledování nebo k hrozbě vážné újmy; v tomto rozsahu není soud vázán žalobními body. Mají-li skutečnosti podle věty první vliv na rozhodnutí správního orgánu ve věci samé, soud napadené rozhodnutí zruší a věc vrátí k dalšímu řízení žalovanému.
37. V případě posouzení situace navrátilců do Ruské federace po pobytu v zahraničí vycházel žalovaný z Informace OAMP – Situace navrátilců do Ruské federace po krátkodobém či dlouhodobém pobytu v zahraničí ze dne 8. 7. 2024. Citovaná zpráva nicméně nemohla zohlednit shora uvedený dekret prezidenta Ruské federace. Samotné tvrzení představuje relevantní obavu žalobce, která může mít vliv na posouzení jeho azylového příběhu. Jakkoliv toto tvrzení nebylo uplatněno v samotném správním řízení, představuje vydání uvedeného dekretu prezidenta Ruské federace natolik podstatnou skutečnost, že ji soud připustil jako žalobní námitku v tomto řízení.
38. Pokud by tato námitka měla představovat jediný důvod pro zrušení žalobou napadeného rozhodnutí, bylo by na soudu, aby se jí detailně zabýval vč. doplnění dokazování. S ohledem na to, že ale soud dospěl k závěru o nedostatečně zjištěném skutkovém stavu k otázce výkonu vojenské služby, ponechal doplnění dokazování o předmětný dekret prezidenta Ruské federace a jeho vyhodnocení na žalovaném.

IV. Závěr a náklady řízení

39. S ohledem na vše shora uvedené zrušil krajský soud napadené rozhodnutí s ohledem na procesní vady řízení a nedostatečné posouzení otázky vojenské služby dle § 78 odst. 1 s. ř. s. a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, ve které bude žalovaný vázán právním názorem vyjádřeným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
40. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci byl žalobce úspěšný, a proto má právo na náhradu nákladů řízení. Ze soudního spisu však soud nezjistil žádné náklady, které by mohl žalobci přiznat, proto rozhodl tak,

jak je uvedeno ve výroku II tohoto rozsudku. Procesně neúspěšný žalovaný na náhradu nákladů řízení nemá právo.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o ní musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 25. července 2025

Petr Sedlák, v. r.
samosoudce